

LBRIS

We know
books

MOHAMAD JEBARA

**MAHOMED,
PROFETUL
CARE
A SCHIMBAT LUMEA**

UN PORTRET INTIM

Traducere din limba engleză de
IRINA DUBSKÝ

LITERA
București

Mohamad Jebara

Copyright © 2021 by Mohamad Jebara

Toate drepturile rezervate

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Mahomed, profetul care a schimbat lumea

Un portret intim

Mohamad Jebara

Copyright © 2022 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactori: Teodora Nicolau, Ilieș Câmpeanu

Corector: Georgiana Enache, Oana Apostolescu

Copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

JEBARA, MOHAMAD

Mahomed, profetul care a schimbat lumea: un portret
intim / Mohamad Jebara; trad. din lb. engleză de Irina

Dubský. – București: Litera, 2022

ISBN 978-606-33-9146-0

I. Dubský, Irina (trad.)

94

929

Cuprins

Nota autorului	11
<i>Introducere: Mahomed, dincolo de stereotipuri</i>	13

PARTEA ÎNTÂI: RĂDĂCINILE MENTALITĂȚII

<i>Capitolul 1. Un nume fără pereche:</i> Povara unei misiuni îndrăznețe	37
<i>Capitolul 2. Orfanul</i>	65
<i>Capitolul 3. Ucenicul</i>	92

PARTEA A II-A: FORMAREA MENTALITĂȚII

<i>Capitolul 4. Impresarul: Factor al schimbării</i>	123
<i>Capitolul 5. Profetul: Inspirându-și semenii</i>	152
<i>Capitolul 6. Boicotul: Persecuția transformată în șansă</i>	189

PARTEA A III-A: ROADELE MENTALITĂȚII

<i>Capitolul 7. Medina</i>	231
<i>Capitolul 8. Testul suprem</i>	270
<i>Capitolul 9. Triumful: Introducerea noului sistem</i> meritocratic în Arabia	308
<i>Capitolul 10. Islamul: Păstrarea idealurilor esențiale</i> pentru posteritate	340
<i>Epilog. Mentalitatea creată de Mahomed:</i> o moștenire greu de definit	369
Surse bibliografice	388
Indice	411

Capitolul 1

UN NUME FĂRĂ PERECHE

POVARA UNEI MISIUNI ÎNDRĂZNEȚE

*Mecca: luni, în zori,
21 aprilie 570 d.Hr.*

Femeia în chinurile facerii putea sângera până la moarte dacă nu i se aduceau fără întârziere curmale proaspete.

Îndată ce 'Abdul-'Uzza a fost înștiințat după miezul nopții că pe cumnata sa o apucaseră durerile facerii, a trimis un călăreț în orașul învecinat Ta'if să aducă din livezile de acolo curmale proaspete. Curmalele trebuiau culese imediat pentru a nu se pierde forța vindecătoare a sucului lor. Moașele din Mecca se bazau pe un elixir obținut din suc de curmale proaspăt, nerafinat, pentru stimularea contracțiilor uterine, astfel încât bebelușul să fie ajutat să iasă din pântecul mamei mai repede, protejând-o astfel de o sângerare abundentă.

'Abdul-'Uzza era extrem de agitat, pentru că nașterea putea să aibă loc dintr-o clipă într-alta. Soarta femeii și a copilului urma să se decidă în ceasul următor, pentru că fusese o naștere cu probleme. Se plimba neliniștit la intrarea în curte, scrutând, totodată, orizontul. În revărsatul zorilor, undeva în depărtare, văzu ridicându-se un nor de praf. Apoi apăru un călăreț, cu chipul și capul acoperite de un văl, care intră în galop în cetatea Mecca dinspre sud aducând pachetul salvator: douăzeci de curmale zemoase, cunoscute sub numele de *rutab* (delicioase).

Thuwaibah, o tânără sclavă grecoaică, aștepta lângă ușă cu o tipărie de lut. 'Abdul-'Uzza luă în grabă pachetul din mâna călărețului

și îi turnă conținutul pe platou. Thuwaibah, renumită pentru agilitatea ei, țâșni din curtea stăpânului ei purtând tipsia cu fructele.

Făcând slalom prin labirintul de alei înguste, Thuwaibah ocoli în grabă găinile care piguleau, precum și păstorii tineri care-și duceau turmele spre pășunile de lângă oraș. Zbură ca fulgerul pe lângă femeile care purtau aluatul acoperit cu pânză, în timp ce aroma de pâine de orz care tocmai se cocea se împletea cu mireasma de lemn de salcâm în cuptoarele din întreaga cetate.

Ridicându-se la înălțimea semnificației numelui ei, Thuwaibah („aducătoarea de daruri“) ținea strâns tipsia, croindu-și drum printre femei care purtau pe cap urcioare cu apă din izvorul Zamzam, sursa principală de apă a cetății Mecca. Lângă fântână, în sanctuarul Kaaba, preoți îmbrăcați în alb, cu capetele rase, purtând amulete de aur încrustate cu smaralde, ardeau tămâie. Arderea prețioasei miresme era ofranda de mulțumire pentru o nouă zi închinată celor 360 de idoli ciopliți grosolan ai orașului.

Această naștere avea o mare însemnătate pentru stăpânul lui Thuwaibah. Dacă femeia aflată în durerile facerii nu năștea un fiu, atunci lui, ca frate al soțului ei defunct, îi revenea datoria de a o ajuta să zămislească un moștenitor al fratelui său. Dacă nașterea se termina printr-o tragedie, ar fi însemnat încă o durere adăugată unei familii deja încercate de o mare pierdere.

Thuwaibah lăsă în urmă Kaaba, coborând în fugă dealul Marwah, grăbind pasul spre locuința simplă de cărămidă cu trei încăperi. În casă, un bebeluș plâpând se lupta să iasă din întunericul pântecelui mamei sale spre lumina zorilor. Lumea care-l întâmpina era plină de piedici și încercări – o lume ce îl aștepta să o schimbe.

Întreaga lui viață, Mahomed a fost urmărit de gândul că a fost foarte aproape de a-și rata intrarea în această lume.

În fiecare zi de luni nu se atingea de mâncare și de băutură până la lăsarea serii. Când era întrebat de ce postește, Mahomed răspundea: „Aceasta este ziua când am venit pe lume“. În Arabia

secolului al VI-lea, majoritatea oamenilor nu știau nici măcar anul când se născuseră, cu atât mai puțin ziua din săptămână. În schimb, Mahomed nu doar că deținea această informație, dar și ținea să și-o reamintească în fiecare săptămână.

Mahomed era la curent cu detaliile nașterii grele prin care venise în lume mulțumită mărturiei unui martor direct, Barakah, cea care i-a ținut loc de mamă toată viața. Când Thuwaibah s-a repezit pe ușa unde se petrecea nașterea în dimineața respectivă, cea care i-a luat din mână tipsia pe care erau așezate curmalele și i-a dat-o moașei a fost Barakah. Și ea, ca și Thuwaibah, era sclavă. Fusese răpită din Abisinia pe când era copil, smulsă din familia ei nobilă și vândută ca sclavă la mii de kilometri distanță de casă. Bunicul lui Mahomed, 'Abdul-Muttalib, o cumpăraseră ca dar pentru preaiubitul său fiu 'Abdullah. Dar 'Abdullah murise doar cu două luni în urmă, lăsându-l pe Barakah să îngrijească de stăpâna ei, Aminah, rămasă văduvă.

În camera luminată de un felinar, Aminah era întinsă pe podea, pe o scoarță din fibre de palmier. Plâpânda mamă în vârstă de douăzeci de ani se lupta să-și aducă bebelușul pe lume. Lângă ea se afla o moașă cu experiență, pe nume Ash-Shifa („vindecare“). Aceasta luă curmalele proaspete și le stoarse sucul, întinzându-l pe buzele femeii și îndemnând-o să-l înghită. Barakah se afla de cealaltă parte și îi dădu mamei să bea apă dintr-un urciore care să o ajute să înghită sucul de curmale, femeia străduindu-se să ia câte o înghițitură printre contracțiile dureroase.

Nimeni nu spera că Aminah va trăi. Tensiunea devenise palpabilă, iar cele trei femei care stăteau lângă ea își adunau puterile să facă față momentului când tânăra nefericită avea să-și dea duhul, sperând să poată salva măcar bebelușul. Durerea nerostită îndurată de Aminah în ultimele săptămâni plutea în aer.

La mai puțin de un an după căsătoria cu prietenul ei din copilărie, Aminah își luase rămas-bun de la 'Abdullah, care pleca în călătoria sa de negoț spre portul Ashkelon de la Marea Mediterană, la sute de kilometri depărtare spre nord-vest. În fiecare dimineață,

Aminah, în al cărei pânțec creștea o nouă viață, stătea cu Barakah la marginea cetății așteptând întoarcerea caravanei lui 'Abdullah. În cele din urmă, pe 15 februarie, femeile văzură apropiindu-se un călăreț singuratic, înveșmântat în mantia distinctivă, de culoare indigo, a lui 'Abdullah, un alt dar din partea tatălui său. Când se apropie, călărețul își descoperi chipul: era vărul lui Aminah, Sa'ad.

– Unde este 'Abdullah? strigă Aminah. Barakah fu martoră la o scenă sfâșietoare când Sa'ad le dădu vestea morții neașteptate a lui 'Abdullah – fusese răpus de ciumă în timpul călătoriei. Aminah se prăbuși fără cunoștință.

Timp de două săptămâni Aminah plânse pe umărul lui Barakah. Temându-se ca nu cumva stăpâna ei să piardă sarcina din cauza traumei, Barakah încerca să o aline și să o facă să mănânce. Într-o seară, când cele două femei se cuibăriseră împreună într-o cămăruță slab luminată, Al-'Abbas, cumnatul lui Aminah, intră într-un suflet și le anunță că un general abisinian pornise din Yemen și venea să asedieze cetatea Mecca în fruntea unei armate numeroase, precedate de treisprezece elefanți de luptă colosali. Barakah trebui să-și ajute stăpâna să străbată un drum periculos până la un adăpost din vârful muntelui, aflat în afara cetății. Câteva săptămâni mai târziu, când asediul slăbise, nefericita Aminah se întoarse în iatacul ei și mai vlăguită decât plecase.

Slăbită cum era, Aminah era supusă și presiunilor familiei soțului ei care aștepta un moștenitor. Rudele ei prin alianță erau o familie distinsă din cetatea Mecca. 'Abdul-Muttalib era mai-marele bătrânilor orașului, iar 'Abdullah fusese fiul său favorit dintre cei șaptesprezece copii. Întreaga cetate aștepta cu nerăbdare rodul sarcinii ei.

În mijlocul tuturor acestor furtuni, Aminah era lipsită de sprijinul familiei ei. Era singură la părinți și nu se născuse la Mecca, ci se strămutase nu de mult din îndepărtata oază Yathrib. Părinții ei erau la sute de kilometri distanță, neștiind nimic despre nefericirea fiicei lor.

Aminah își adună ultimele puteri ca să împingă bebelușul. Deși nimeni nu se aștepta, se auziră țipetele unui nou-născut, primit în brațele experimentate ale moașei Ash-Shifa. Copilul era plâpând, dar izbutise să vină pe lume. 'Abdullah avea un moștenitor!

Barakah luă imediat băiatul și-l îmbăie în apa caldută pe care o aromatizase cu salvie și mir. Îl șterse cu un ștergar de bumbac, apoi îl înveli într-un șal de mătase de culoare verde-smarald, un dar din partea bunicului său, care-l comandase din Persia pentru a-i sluji nepotului ca semn de bun augur, ursindu-i o viață fără de griji. Barakah îi dădu bebelușul mamei care, cu lacrimi în ochi, îl luă în brațe.

Thuwaibah se repezi afară ca să dea vestea. Străbătu ca fulgerul aleile cetății, până ajunsese în piața centrală și se apropie în fugă de 'Abdul-Muttalib care stătea aproape de Kaaba împreună cu mai mulți bătrâni ai orașului. „E băiat!“ – spuse ea pe nerăsuflăte înainte de a se întoarce în mare grabă la casa stăpânei sale. Încântat peste măsură de vestea ce-i aducea atâta fericire, 'Abdul-'Uzza, rătăcind, îi spuse fetei: „Thuwaibah! De astăzi ești o femeie liberă!“

Între timp, 'Abdul-Muttalib porni de îndată să-și cunoască nepotul nou-născut. Ajuns în casa fiului său defunct, bătrânul se apropie de nora lui, care nu se ridicase încă. Aminah făcu un mare efort să îi întindă bebelușul bunicului. Barakah o ajută să-i pună băiatul în brațe. 'Abdul-Muttalib își ridică nepotul și-l privi în tăcere. 'Abdul-Muttalib, ca mai-mare al bătrânilor orașului, dăduse sute de nume nou-născuților din oraș de-a lungul anilor, dar acum sosise momentul să-i dea un nume nepotului său care intrase cu greu în această lume și avea menirea de a duce mai departe numele iubitului său fiu 'Abdullah.

După o lungă tăcere, 'Abdul-Muttalib se uită în ochii băiatului și spuse: „Numele lui va fi Mahomed!“

Moașele se întoarseră spre el uluite. Nu mai auziseră până atunci un asemenea nume. Erau nedumerite de numele bazat pe o rădăcină semitică arhaică, *H-M-D*, care nu era folosită de obicei la Mecca, așa că îl întrebară:

– De ce ai ales un nume nou?

'Abdul-Muttalib le dădu următoarea explicație:

– L-am numit „cel care va fi un model și va juca un rol exemplar“ pentru a fi dat de exemplu în cele mai vrednice locuri și pentru a ajunge un nume mare printre multe popoare.

Femeile răspunseră cu strigăte de bucurie, salutând venirea pe lume a micului Mahomed.

Ele nu-i cerură lămuriri suplimentare lui 'Abdul-Muttalib despre sensul și originile neobișnuitei lui alegeri onomastice. Rădăcina *H-M-D* se referă la cineva care stă pe un podium și săvârșește o seamă de acțiuni spre a fi imitate de privitori. Exemplul său este atât de impresionant, încât îi inspiră și pe alții, aidoma unui maestru tâmplar care le oferă un model de sculptură în lemn ucenicilor însetați să învețe.

Prin numele dat nepotului său, 'Abdul-Muttalib nu doar că reînviase acest termen arhaic, dar îl și inserase într-o structură gramaticală cu litera M la început. Astfel, acțiunea finită, exprimată de rădăcina cuvântului, căpătă dimensiuni atemporale. *Mahomed* sugerează o stare perpetuă, o acțiune în desfășurare, nu doar un act izolat, insufilându-le altora dorința de emulație.

Numele nu apăruse din neant. Așa cum va scrie mai târziu Coranul, „despre el stă scris în Scripturile evreilor“. Rădăcina *H-M-D* apare de șazeci și cinci de ori în Vechiul Testament, cu forma de plural *Mahamadim*, în Cântarea Cântărilor (5, 16) și „M'hamudeha“ în Cartea Plângerilor (1, 7), ca să nu mai vorbim despre *tehmod* („a jindu-i“, „a dori“) din cele Zece Porunci. 'Abdul-Muttalib crease un nou nume biblic pentru nepotul său – ilustrând rădăcinile evreiești materne din orașul Yathrib, unde își petrecuse primii opt ani din viață alături de familia de evrei a mamei sale.

'Abdul-Muttalib alesese acest nume nu pentru a-și onora nepotul, ci pentru a-l provoca la o misiune: fii măreț pentru a-i ajuta și pe alții să fie la fel. Acest nume avea să le amintească pe tot parcursul vieții atât lui însuși, cât și altora, de misiunea ce-i fusese încredințată. Esența numelui său conținea acțiunea, o dinamică a efortului continuu.

'Abdul-Muttalib puse bebelușul înapoi în brațele mamei lui, după care luă o curmală de pe tipsie, o stoarse și-i picură suc pe buzele micuțului – un ritual ce purta numele de *tahnik* („consacrare“, „inițiere“). Apoi lăsă mama și pruncul să se odihnească un ceas.

Mai târziu, când se ridicase soarele dimineții, 'Abdul-Muttalib ieși din casă ducându-și nepotul înfășat în șalul verde. Pe măsură ce bătrânul conducător înainta pe străzile cetății spre Kaaba, mulțimile se dădeau la o parte și priveau cu îngrijorare: oare șalul învelea un bebeluș viu sau mort? Se răspândise zvonul că muriseră atât mama, cât și copilul. Locuitorii din Mecca veniseră să-și prezinte condoleanțele.

'Abdul-Muttalib urcă cele șapte trepte care duceau spre singura intrare în cubul negru. Ajuns în capul scării, se întoarse încet, ridicând bebelușul spre cer. Privind fericit chipul copilului, rosti următoarele cuvinte: „Acesta este fiul meu, un dar al Cerului, născut cu cinste, care a adus răcorire ficatului meu și mângâiere ochilor mei“. Pentru locuitorii cetății Mecca ficatul simboliza sediul emoțiilor puternice. Astfel, 'Abdul-Muttalib recunoștea că, sub aparența de stoicism pe care o afișa, fusese sfâșiat de moartea fiului său preaiubit. Acest rar moment de tandrețe publică îi lumina și mai intens chipul.

Apoi 'Abdul-Muttalib adăugă: „Numele său este Mahomed“. Această declarație fu primită cu un murmur de nedumerire. Ce nume era acesta? Avea rezonanțe străine. Văzându-le mirarea, 'Abdul-Muttalib repetă explicațiile pe care le dăduse mai de vreme moașelor.

Șazeci de ani mai târziu, copilașul din brațele bătrânului avea să revină la Mecca după un lung exil și avea să stea tot în același loc, în capul scării ce duceau spre Kaaba. Printre cei aflați în mulțime se mai găseau unii dintre cei care fuseseră pentru prima oară martori la declarația numelui – doar că acum numele era cunoscut printre popoare. Încheind cercul, Mahomed avea să declare: „Sunt fiul lui 'Abdul-Muttalib!“

Toate familiile de vază din Mecca în care se născuseră de curând bebeluși de parte bărbătească stăteau aliniate în piața principală, aproape de Kaaba. Mamele își țineau strâns copilașii și fiecare tată stătea în spatele soției sale, cu mâna pe umărul femeii. Bebelușii erau proaspăt îmbăiați, unși cu miresme pentru a-i face și mai atrăgători și îmbrăcați în cele mai frumoase hăinuțe. Mai multe femei din tribul Banu Sa'd defilau prin fața familiilor aliniate, se uitau atent la fața fiecărui bebeluș și prețaluiau averea tatălui.

Acesta era un ritual de aranjare a viitoarelor căsătorii, care avea loc de două ori pe an și dura de secole întregi. Elita socială a cetății Mecca voia să întărească sentimentul identității culturale a copiilor prin încredințarea acestora beduinilor, unul dintre ultimele clanuri arabe nomade, pentru ca micuții să aibă parte de o experiență autentică a vieții în deșert și pentru a profita de ocazia de a învăța o formă pură a limbii arabe de la acest trib, unul dintre puținele triburi care o vorbeau. Pentru nomazii tribului Banu Sa'd adoptarea unui copil de la oraș însemna o recompensă bănească substanțială. Alăptarea unui micuț implica și consolidarea legăturilor simbolice cu elita socială a Arabiei, o asigurare și o formă valoroasă de protecție în eventualitatea unei perioade de foamete.

Douăzeci de familii erau aliniate, fiecare nutrind speranța că fiul lor avea să fie ales de cele mai puternice femei pentru adopție temporară. Aminah se afla printre aceste mame, strângându-și la piept fiul, măcinată de emoții contradictorii.

Mahomed trecuse cu greu de primele luni de viață. Șansele de supraviețuire i-ar fi crescut semnificativ dacă ar fi fost preluat de o doică robustă din tribul beduinilor și ar fi crescut în aerul sănătos al deșertului, ferit de bolile aduse la Mecca de negustori veniți de departe. Dar aceasta ar fi însemnat ca Aminah să se despartă de copilașul ei după doar câteva luni petrecute împreună.

Femeile din tribul Banu Sa'd nu prea știau ce să creadă despre această mamă singură și plâpândul ei fiu. 'Abdul-Muttalib stătea în spatele celor doi, el fiind susținătorul lor financiar. Nomadele au remarcat absența tatălui și au tras concluzia că bunicul, probabil, nu

avea să fie la fel de generos ca un părinte. Una câte una, nouăsprezece femei beduine au trecut pe lângă Mahomed, dând din cap și din mâini în semn de respingere. Barakah stătea mai la distanță și urmărea cu îngrijorare cum toți ceilalți copii erau încredințați unei doici care lua bebelușul în brațe și dispărea cu el în deșert.

Aminah, Mahomed și 'Abdul-Muttalib se treziră curând singuri în piață, după ce toți ceilalți băieți își găsiseră familii adoptive. Barakah se apropie de Aminah și o îmbrățișă să o consoleze. Brusc, 'Abdul-Muttalib exclamă: „Ah! Priviți! Mai vine o femeie!“ În depărtare se vedea o femeie din tribul beduinilor apropiindu-se încet de Kaaba călare pe o măgăriță (*atan*) prăpădită. Soțul ei mergea înaintea și încerca să facă animalul să înainteze. Aminah și Barakah schimbară priviri pline de îngrijorare.

Halimah – al cărei nume se traduce prin „mânie înăbușită“ – era însoțită de soțul ei, Al-Harith („culegătorul de suflete“, de asemenea o poreclă pentru lei fioroși). Halimah evaluează bebelușul și se încruntă. „Băiatul acesta plâpând va fi o povară“, comentă ea. „Mai mult, nu vom căpăta prea mulți bani pentru cât vom trudi să-l îngrijim.“ Se întoarse și o porni după caravana femeilor care se îndepărtau. „Dar am bătut atâta cale!“ exclamă Al-Harith. „Oare n-am văzut de atâtea ori deșerturi uscate înflorind după ploaie? Poate familia noastră va fi întocmai precum acei stropi binefăcători care-l vor înviora pe băiat. Cine știe, poate într-o zi vom culege roade bogate din creșterea acestui copil.“

Rușinată oarecum să revină asupra deciziei sale inițiale, Halimah se întoarse totuși și, fără un cuvânt, luă copilul din brațele mamei sale. Aminah se aplecă și-și sărută fiul pe frunte, lăsând să-i cadă o lacrimă pe fața bebelușului. Plângea în timp ce-și urmărea odorul pierzându-se în zare alături de familia lui de adopție.

Bebelușul Mahomed privea curios la cele întâmplătoare. Era prima lui călătorie dincolo de granițele cetății Mecca. Curând, grupul de femei beduine coborî într-o vale stearpă la răsărit de cetate, presărată cu sute de corturi din blană neagră de capră. Duhoarea amestecată de capre, baligă, ierburi amare și sudoare veche de săptămâni

întregi umplea aerul. Printre corturi se mișcau bărbați, femei și copii însemnați cu tatuajul distinctiv al tribului, purtându-și părul în împletituri care aduceau cu niște coarne. Tabăra răsuna de clinchetul amuletelor menite să alunge spiritele rele, amestecându-se din când în când cu șuieratul șerpilor și al scorpionilor.

Tribul Banu Sa'd constituia un vestigiu rar al stilului de viață nomad semitic. Tribul se afla în continuă mișcare, arareori petrecând mai mult de câteva luni în același loc.

Asemenea majorității culturilor nomade antice, organizarea comunității Banu Sa'd era matriarhală. În timp ce bărbații ofereau protecție împotriva amenințărilor exterioare, femeile se ocupau de treburile interne ale tribului: îngrijeau animalele, supravegheau copiii, țeseau materialele pentru corturi, adunau lemne, aduceau apă și țineau socoteala banilor tribului. În timp ce cobora spre tabără, se poate ca micuțul Mahomed să fi observat un cort solitar, de un roșu strălucitor, așezat în mijlocul taberei. Acesta era locul de întâlnire a sfatului femeilor din trib. Mahomed avea să petreacă multe zile acolo, în poala lui Halimah, asistând la dezbaterile sfatului la care participa doica lui.

În primele luni printre nomazii Banu Sa'd, Mahomed a fost nedespărțit de Halimah. Ea îl legase de spatele ei cu o pânză de în vopsită în roșu cu suc de fructe deșertice. Pânza stacojie se vedea bine pe fundalul de un auriu-închis al deșertului, ajutând-o pe femeie să-și găsească micuțul cu ușurință când îl lăsa din spate ca să muncească. De îndată ce deveni suficient de puternic încât să meargă în picioare, se ținea și el cum putea în urma ei, ducând un urcioraș cu apă pe care îl umplea la fântânile din zonă și pe care apoi îl târa până în tabără, în timp ce femeia purta un urcior cu apă pe creștet.

Halimah l-a alăptat pe Mahomed până la împlinirea vârstei de doi ani. Se făcuse un copil voinic, mulțumită unei diete pe bază de lapte proaspăt de cămilă, curmale deshidratate, banane sălbatice, miere, fructe și ierburi amare, pe lângă timpul petrecut în aer proaspăt. În cadrul unei ceremonii de întărcare, Halimah repetă ritualul *tahnik* îndeplinit cândva de 'Abdul-Muttalib, picurând suc de

curmale pe buzele băiatului pentru a simboliza trecerea la statutul de copil care avea de îndeplinit diverse sarcini și îndatoriri.

Prima lui sarcină a fost o cascadorie la propriu: a fost suspendat deasupra unei prăpăstii adânci de cincizeci de metri pentru a aduna miere din stupii albinelor ascunse în găurile din peretele de stâncă al prăpastiei. Albinele își făceau sălaş în crăpăturile din peretele de rocă tocmai pentru a le proteja de prădători. Băiețuși cu mânuțe delicate erau coborâți de-a lungul peretelui prăpastiei, unde trebuiau să-și vâre degetele în găurile unde erau ascunși fagurii și să-i scoată.

Mahomed, băiețușul de doi ani, a fost legat strâns cu funii din fibre de palmier peste brațe și picioare. Cu o ulcică de lut într-o mână și cu o bucată de lemn de salcâm aprins în alta, a fost coborât pe lângă zidul râpei. Dacă funia se rupea, ar fi fost spre pierzania lui. Bărbații desfășurară încet funia, coborându-l pe micuț de-a lungul peretelui de stâncă, până ajunsese la cuiburi.

Atunci Mahomed suflă în flacăra cu care ardea lemnul de salcâm și vâri bățul fumegând în cuiburi. După ce fumul ameți albinele, Mahomed aruncă bățul, privindu-l cum se rostogolește în golul de sub el. Apoi băgă mâna goală în văgăuna din stâncă și scoase încet bucăți de fagure, punând rapid fiecare bucată în ulcica de lut din cealaltă mână. Lăsa înadins o parte din faguri la locul lor. Odată ce ulcica se umplu, le făcu semn bărbaților care-l așteptau sus și fu urcat din nou la suprafață.

Albinele i-au oferit o educație timpurie. Ele adunau polen din diferite surse, pe care-l rafinau în faguri și produceau un lichid dulce pe care nomazii îl foloseau la vindecarea rănilor și la îmbunătățirea mâncărilor. Nuanța și gustul mierii variau de la o regiune la alta, în funcție de polenul florilor sălbatice din locul respectiv. Mai mult, albina era o creatură pașnică, atacându-i pe cei care o amenințau doar pentru autoapărare și numai în situații extreme.

Mahomed a învățat să vorbească de la Halimah, completându-și astfel educația dobândită prin observarea îndeaproape a naturii. Scara, Halimah îl lua pe Mahomed cu ea când stătea în jurul focului de tabără și-l așeza lângă fiica ei, Huthafah („cea care smulge